

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

ských do důchodu mého v hotových penězích odváděti bude. Dáleji však, nehledíce ku vyplnění svrchu položených podmínek, stojí mně a dědicům mým svobodně, jej odtud dle mé libosti zase vypověděti. Kterýžto dekret nejenom v mé hradecké kanceláři, nýbrž také v řečických městských knihách na věčnou památku znamenán a zapsán býti má.“

Z obou hraběcích resolucí je zároveň patrné, že židé byli v té době i velkým zdrojem příjmů pro vrchnost, již platili čím dál tím větší poplatek za šuc.

Pohled na Gheto

V druhé polovici XVII. st. děje se také první zmínka o židovském hřbitově, který byl v těch místech, kde jej nalézáme dosud. R. 1673 dovolila obec na žádost žida Michala „na ten čas spolusouseda řečického, aby krchov židovský k pohřbu jich při obci řečické pro lepší bezpečnost, aby jim od dobytka a jiných nepříležitostí při něm žádná škoda a překážka se nečinila, náležitě ohraditi a opatřiti směl“⁹⁾. Za toto dovolení uvolil se žid Michal platiti půlletně po 30 krejcařích do obecní pokladny. Mnohé pomníčky na hřbitově nalevo od vchodu, zapadlé hluboko do země, pamatují jistě tuto dobu¹⁰⁾.

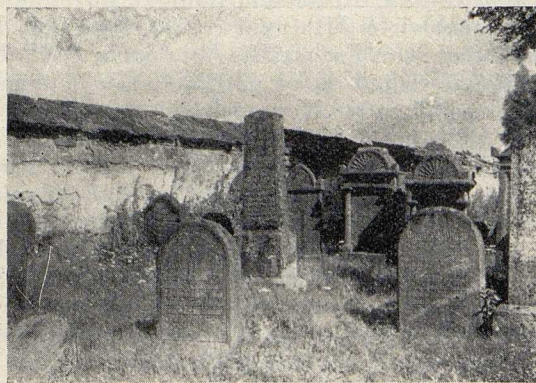
Počátkem XVIII. stol. bylo v našem městě již asi 8 židovských rodin a tu se rozhodli židé, že si vystaví také synagogu, spojenou s bytem kt. Proto si zaopatřili opět na Obecnici stavební místo. Je o tom takovýto zápis v městských knihách: „... na žádost a toho vyhledávání pronajato obci místo, na trávníku obecním za Jiříkem Nejhortem¹¹⁾ a s druhé strany (za) Urbanem¹²⁾ ležící židům řečickým pro synagogu neb školu, z kteréhožto místa poctivě obci každoročně beze všeho odporu po 3 kopách gr. míšenských, totiž 3 zlatý, 30 krejcarů rýnských, vždy půlletně, při sv. Janě polovic a k novému roku také druhou polovic, dotud, dokud to stavení státi bude, platiti se uvolili. Však ale s tou výminkou, že obec nebude nakládati na správu onoho stavení, nýbrž židé sami je musejí opravovat a trávník nemařit. Kdyby tam bydlel některý jiný žid mimo kantora, jest povinen platiti císařskou kontribuci, od níž jen kantor jest frei.“

Tak tedy byla postavena r. 1708 synagoga a prvním kantorem v ní byl Josef Michal, jenž dříve než synagoga byla vystavena, bydlel u tkalce Korandy v č. 94¹³⁾. Josef Michal měl 3 děti a „handloval též po vsích s peřím“. Platil pánovi za šuc 4 zl. 40 krejcarů ročně a na zvláštní židovskou kontribuci, předepsanou řečické židovské obci, přispíval ročně 2 zl. rýn.

Synagoga byla postavena, když pánem Ř. byl hrabě Götz (1695—1725), který sídlil na řečickém zámku. Ke starším 4 židovským domkům přibyly za něho na Obecnici ještě 2 a Obecnice neboli Židovina stala se třetí řečickou čtvrtí vedle starých křesťanských čtvrtí,

Horní a Dolní strany. Židé tvořili zvláštní ž. o. a měli svého rychtáře, kterého jim dosazovala vrchnost vždy na 3 léta. V sobotu, o šabesu, byli židé povinni zdržovati se doma a nevycházet za drát, jímž byli odděleni od ostatní obce a který byl napjat od rohu prvního židovského domu (nyní č. 191) ke štítu domu č. VIII (nyní č. 408). Podobně jako kt. provozovali i ostatní židé jen podomní obchod po panství; ve svých domech nesměli původně míti nijakých krámů.

Přesnější zprávy o židech v Ř. máme z r. 1714¹⁴⁾. Bylo tu tenkrát již 10 židovských rodin, jež čítaly 48 hlav. Bydlili vesměs na Obecnici, v obecních chalupách, z nichž platili obci od 4 do 6 zl. nájmu a po 5 krejcařích měsíčně na obecní kontribuci. Za šuc pánovi dávali obyčejně 3 zl. 30 kr., někteří 4 zl. 40 kr. a jeden, patrně nejbohatší (Josef Perl), 6 zl. ročně. Jen vdova Lída platila pouze 2 zl. 20 kr. Mimo to odváděli i zvláštní zemskou kontribuci, uvalenou na židy, v částce 71 zl., kterou dělili mezi své členy podle vlastního usouzení. Ze školy a ze hřbitova platili obci 4 zl. 30 kr. a vrchnosti za šuc 3 zl. 30 kr. Všichni obchodovali, jen vdova Lída se živila šitím. Čtyři provozovali podomní obchod s kramářským zbožím a jezdili s ním na trhy do okolních míst. Tři měli podomní obchod s plátnem a dva kupovali peří, hadry a pod. Jeden, Josef Michal z č. II, jenž prodával plátno, byl r. 1726 zapleten do svatokrádeže, spáchané v drahovském kostelíku. Koupil totiž u Tábora u jakéhosi šenkýře 2 šňůry perel, pocházejících z oné krádeže. Jaký trest ho stihl, nelze zjistiti, ale byl patrně vypověděn z řečického panství.

Hřbitov

Asi za 40 let po vystavení synagogy pořídili si židé také svůj špitál, v němž nalézali útulek chudí příslušníci ž. o. Při špitále, ve kterém bydlel i židovský chrámový sluha neboli šofit, byly zřízeny rituální lázně (mikva) pro očišťování židovských šestinedělek. O špitálu je po prvé zmínka v listině z r. 1755. Na kterých místech na Obecnici se nacházel, je těžko dnes říci. R. 1777 byl pro špitál určen domek č. V, stojící proti synagoze, jak o tom svědčí tato listina¹⁵⁾:

„Léta Páně 1777 dne 25. Juli předstoupíce před počestný magistrát a starší obecní městyse Ř. Izák Kašpar, ten čas židovský obce rychtář, na místě všech židův s uctivou žádostí, poněvadž před některým rokem obecní židovský domek nyní Nro V před vokny školy židovské pro Davida žida od naší obce vystaven jest byl, pod činží každoročně 6 zl., a poněvadž pro chudobu z něj odšel, příležitost jest židům pro své chudé a vandrovní židy takový kvartýr míti, tak nadpravený Izák Kašpar žádající na místě jejich obce, abychom obecní byt na budoucí časy se jim zanechal k jejich obci pro ty vandrovní chudý židy za špitál, aby je v témž domku přechovávat a přeležeti nechali, z kteréhožto domku onen Izák Kašpar na místě všech